

De yoga van de handeling

(*Bhagavadgītā*, hoofdstuk 3)

- 1 *Arjuna sprak:*
Als u, o Janārdana, wijsheid hoger acht dan het handelen, waarom geeft u me dan bevel om deze vreselijke daad uit te voeren, o Keśava?
- 2 Uw woorden, die zo tegenstrijdig lijken, brengen me in de war. Zeg me daarom duidelijk welke weg mij tot heil is.
- 3 *De heer (Kṛṣṇa) sprak:*
Zoals ik al gezegd heb, o zondeloze Arjuna, zijn er twee manieren waarop je mij kunt vereren: de ene manier is via de weg van de kennis, zoals de mensen van de Sāṅkhya-filosofie dat doen, en de andere manier is via de weg van de handeling, zoals de yogi's dat doen.
- 4 De mens bereikt niet een toestand van vrij zijn van handelen door niets te doen. Net zo min als men de volmaaktheid bereikt door zich terug te trekken uit de wereld.
- 5 Niemand kan geen handelingen uitvoeren, zelfs niet voor een ogenblik. Ieder mens wordt, zonder dat hij daar iets tegen kan doen, door zijn aangeboren eigenschappen aangezet tot handelen.
- 6 Hij die zijn handelingen onder controle heeft, maar ondertussen toch in zijn hart blijft mijmeren over dat wat hij zou kunnen doen, hij verwacht zichzelf en wordt terecht een huichelaar genoemd.
- 7 Maar, o Arjuna, hij die, nadat hij met zijn geest zijn zintuigen onder controle gebracht heeft, op een onthechte wijze zijn lichaam inschakelt om in daden uitdrukking te geven aan zijn devotie, hij is een uitstekend mens.
- 8 Je moet doen wat je taak is, want handelen is veel beter dan niet handelen. Je kunt niet eens je lichaam in een goede conditie houden als je niets doet.
- 9 Afgezien van de handelingen die je verricht ten behoeve van een offer, zal elke handeling je vastbinden aan deze wereld. Doe daarom wat je moet doen, vrij van gehechtheid aan de handeling, o zoon van Kunti!
- 10 Nadat Prajāpati de mensen geschapen had en tegelijkertijd ook de offers, sprak hij: Door deze offers zullen jullie je vermenigvuldigen. Zij zullen al jullie wensen in vervulling laten gaan.
- 11 Wanneer jullie met offers de goden voeden, zullen de goden voor jullie zorgen. En zo, elkaar wederzijds in stand houdende, zullen jullie de hoogste voorspoed bereiken.

- 12 Door de offers gevoed, zullen de goden jullie alles wat jullie wensen, schenken. Maar hij die ervan geniet, zonder aan de goden te hebben geofferd, hij is beslist een dief.
- 13 De rechtvaardigen, die pas eten nadat er geofferd is, worden bevrijd van al hun zonden, maar de slechte mensen, die alleen maar voor zichzelf eten maken, eten dat wat zondig is.
- 14 Alle schepselen ontstaan uit voedsel en dat voedsel kan alleen groeien als het regent. De regen komt als er offers zijn gebracht en offers zijn het gevolg van handelingen.
- 15 Weet dat handelen voortkomt uit Brahman (de geest van het al) en dat Brahman is ontstaan uit dat wat ondeelbaar is. Daarom is het Brahman, dat alles doordringt, te allen tijde in het offer aanwezig.
- 16 Hij die zich niet houdt aan de wetten van het wiel dat in beweging is gebracht, die een zondig leven lijdt en plezier beleeft aan zintuiglijke genoegens, hij leeft tevergeefs, o zoon van Pr̥thā!
- 17 Maar voor de mens die plezier beleeft aan het zelf en die genoeg heeft aan het zelf en geheel tevreden is met het zelf, voor hem is er geen werk meer te doen.
- 18 Hij heeft geen enkele bedoeling met wat hij doet of niet doet. En hij zoekt ook op geen enkele wijze steun bij andere mensen.
- 19 Doe daarom wat je moet doen zonder enige gehechtheid. De mens die zijn werk zonder gehechtheid uitvoert, zal het allerhoogste bereiken.
- 20 Janaka en de anderen hebben de volmaaktheid bereikt door hun werk te doen. En daarom moet ook jij, het welzijn van de wereld in ogenschouw nemende, je plicht doen.
- 21 Wat een vooraanstaand mens doet, dat wordt gevolgd door de gewone mensen. De norm die hij hanteert, wordt gevolgd door de hele wereld.
- 22 In de drie werelden, o Arjuna, is er hoegenaamd niets wat door mij gedaan moet worden, en niets is onbereikt wat eigenlijk bereikt zou moeten worden. En toch ga ik gewoon door met mijn werk.
- 23 Want als ik niet voortdurend onvermoeibaar doorga met handelen, dan zullen de mensen gezamenlijk mijn voorbeeld volgen, o Arjuna!
- 24 Deze werelden zouden ten onder gaan als ik niet mijn werk zou doen. Ik zou de oorzaak zijn van verwarring en ik zou deze mensen schade berokkenen.
- 25 Zoals de onwetenden handelen uit gehechtheid aan de handeling, o Arjuna, zo zal de wijze onthecht handelen met alleen het welzijn van de wereld als doel.

- 26 De wijze man zal de onwetenden, hen die aan het werk gehecht zijn, niet in verwarring brengen, maar hij zal ze, terwijl hij in verbinding is met mij, plezier laten hebben in elke handeling.
- 27 Alle handelingen worden uitgevoerd onder invloed van de eigenschappen van de natuur. Maar hij die in zijn dwaasheid zichzelf heel belangrijk vindt, denkt dat hij de dader is (van die handelingen).
- 28 Maar hij, o Arjuna, die de waarheid kent en het onderscheid kent tussen de natuurlijke eigenschappen en het handelen, hij weet dat de eigenschappen zich alleen bezig houden met de objecten van de zintuigen, en hij houdt zich er daarom niet mee bezig.
- 29 Zij die verblind zijn door de eigenschappen van de natuur, zij raken gehecht aan de handelingen die daarmee verbonden zijn. Maar hij die het geheel overziet, hij moet deze trage onwetenden niet in verwarring brengen.
- 30 Nadat je je onthecht hebt, verricht dan alle daden in dienst van mij in een volledige overgave, zonder eigen wensen, zonder eigen belangen, en strijd je strijd zonder mentale pijn.
- 31 De mensen die vol vertrouwen en zonder jaloezie deze leer van mij voortdurend in de praktijk brengen, zij worden verlost van de last van hun daden.
- 32 Maar weet dat de dwazen die mijn leer minachten en deze niet volgen, zij die zonder kennis zijn, ten onder zullen gaan.
- 33 Ieder handelt in overeenstemming met zijn eigen aard, zelfs een wijs mens. Alle schepselen doen dat. Wat zou onderdrukking van die eigen aard dan uitwerken?
- 34 De aantrekkingskracht en de afstoting (ten opzichte van de objecten van de zintuigen) liggen in de objecten van de zintuigen zelf. Men moet niet in de macht van deze twee komen, want zij zijn de obstakels op de weg (naar zelfrealisatie).
- 35 Het is beter de eigen plicht op onvolmaakte wijze te doen, dan die van een ander goed te volbrengen. Men kan beter sterven bij het uitvoeren van de eigen plicht. In de plicht van de ander schuilt gevaar.
- 36 *Arjuna sprak:*
O Kṛṣṇa, hoe komt het toch dat de mens wordt aangespoord om zonden te doen, zelfs tegen zijn wil, alsof hij door een geheime kracht wordt voortgedreven?
- 37 *De heer (Kṛṣṇa) sprak:*
Het is begeerte en het is woede, ontstaan uit de passie, die onverzadigbaar is en veel kwaad sticht. Weet dat hij hier op aarde de vijand is.
- 38 Zoals het vuur wordt omgeven door rook en een spiegel is bedekt met stof, en zoals de vrucht in de moederschoot wordt omringd door het vlies, zo wordt het zelf omhuld door wat de passie voortbrengt.

- 39 De wijsheid wordt bedekt door de eeuwige vijand van de wijze, die zich als een onverzadigbaar vuur in de vorm van begeerte voordoet, o Arjuna!
- 40 Men zegt dat de begeerte zijn woonplaats heeft in de zintuigen, in het denkvermogen en in de innerlijke wijsheid. Deze begeerte brengt de menselijke ziel in verwarring, omdat hij het inzicht (van de mens) verborgen houdt.
- 41 Daarom moet je eerst je zintuigen leren beheersen, o Arjuna, en daarna het kwaad (van de begeerte) uitroeien, dat kennis en wijsheid vernietigt.
- 42 Men zegt dat de zintuigen machtig zijn, maar het denkvermogen is belangrijker dan de zintuigen. En nog belangrijker dan het denkvermogen is de innerlijke wijsheid; en boven de innerlijke wijsheid uit stijgt het Zelf.
- 43 Nadat je je zelf met behulp van je zelf onder controle gebracht hebt, omdat je weet dat je zelf groter is dan je innerlijke wijsheid, versla dan die moeilijk te overwinnen vijand, die de vorm van je begeerten aanneemt.

(Dit is het einde van het derde hoofdstuk)